

Sprawozdanie

komisji gospodarstwa krajowego w przedmiocie udzielenia gminom i obszarom dworskim, nad prawym brzegiem rzeki Łęgu położonym, bezzwrotnej subwencji z funduszu krajowego.

Wysoki Sejmie!

W ciągu sesji bieżącej a mianowicie w dniu 19. Października 1888 r. przedłożyła komisya gospodarstwa krajowego Wysokiej Izbie sprawozdanie w powyższym przedmiocie a to wskutek przekazanej jej petycyi L. s. 376, w której gminy i obszary dworskie interesowane w regulacyi Łęgu upraszały o zniżenie im datków konkurencyjnych z 30% na 10%, a więc o częściową zmianę sankcyonowanej już i od lat dwu w wykonaniu będącej ustawy o regulacyi tejże rzeki.

Komisya gospodarstwa krajowego żądaniu powyższemu orędownać nie mogła, i zapatrywaniu temu dała wyraz w swem sprawozdaniu niedrukowanem, bo wnioskami swemi budżetu nieobciążającami a przez Wysoką Izbę wraz z wnioskami przychylnie załatwionemi,

Zdawało się komisji i przy zdaniu tem obstać, iż tylko gminy i obszary dworskie położone po prawej stronie Łęgu, t. j. między Łęgiem, Wisłą i Sanem na konieczne uwzględnienie zasługują, albowiem dopokąd wały na Wiśle i Sanie przynajmniej na przestrzeni od ujścia Łęgu do Skowierzyna nad Sanem nie będą podniesione i wzmocnione (co jest dopiero w projekcie przez Wysoką Izbę wprawdzie uchwalonym, lecz jeszcze niesankcyonowanym), dopóty grunta między Łęgiem, Wisłą i Sanem położone w razie większego wylewu Wisły i Sanu z regulacyi Łęgu raczej szkodę niż pożytek odnoszą, bo im prawy a gdyby go nie było lewy wał Łęgu wodę spiętrzać wyżej musi. Nadto w razie niezwykle znacznej powodzi zawsze grunta te na znaczne niebezpieczeństwo narażone zostają, bo i najsilniejsze wały absolutnego bezpieczeństwa nie dają, zwłaszcza od zatorowej powodzi.

Grunta te wysoko urodzajne wysoki datek konkurencyjny składać muszą a zniszczone w sposób niezwykle powodzią 1888 złożyć go nie są w stanie. Zrozumieć to łatwo, gdy się zważy, że grunta te poniosły w samym 1888 r. urzędowo sprawdzonej szkody okrągłe 200.000 zł., a gdyby odliczyć subwencję państwową i krajową, która się im dostała nawet nie w połowie, boć nie oni sami byli zalani, to 170.000 zł.

Szkoda ta według katastru konkurencyjnego rozdziela się na tylko 7,030 morgów, wynosi więc koło 25 zł. na morg już niezem niepowetowanej straty. Dodać trzeba, iż subwencya państwowa i krajowa użytą została w największej części na niezbędną reparacyę wałów. Te same grunta doznały wielkich powodzi 1884 i 1888 r.; zostały więc w przeciągu 8 lat trzy razy w wysokim stopniu zalane, nie rachując mniejszych corocznych szkód.

Dlatego komisya gosp. kr. wyraziła w swem sprawozdaniu przekonanie, iż właściciele gruntów nad prawym brzegiem Łęgu w okręgu inundacyjnym położonych winni doświadczyć osobnej pomocy państwowej w sposób podobny jak jej doświadczyły i to w tak szerokiej mierze ciężko nawiedzone powodzią w 1882 r. części Tyrolu. Dla braku zaś dość autentycznych dat co do szkód z powodzi 1888 r. w kącie między Łęgiem a Sanem wniosła komisya do Wys. Sejmu tylko o zbadanie stanu rzeczy przez Wysoki Rząd i przedstawienie wniosków odpowiednich w ciągu bieżącej sesyi.

Z polecenia tego wywiązał się Wys Rząd w wyczerpującem sprawozdaniu z 31. Grudnia 1888 r. L. W. kr. 56.006/88 obfitem w daty urzędowe stan rzeczy ilustrujące. Daty te krytyce niepodlegające utwierdziły tylko komisję gospod. kraj. w przekonaniu, iż okolica między Łęgiem i Sanem wsparcia osobnego albo ulgi w datkach konkurencyjnych potrzebuje.

Wydział krajowy w swoim sprawozdaniu to samo zapatrywanie wyraża i stawia wniosek zapłacenia za członków spółki dla regulacyi Łęgu położonych gruntami po prawym brzegu Łęgu trzyletniej składki w kwocie 22.128 zł., a to w ten sposób, iż fundusz krajowy z tej sumy zapłaci jedną trzecią, jeśli Rząd zgodzi się by skarb państwa pozostające dwie trzecie zapłacił.

Gdy stan i natura sprawy już znane, nie przedstawiały komisji przedmiotu do dyskusyi, musiał sam wniosek Wydziału kraj. być głównym dyskusyi przedmiotem. Mianowicie przemogło zrazu w komisji zdanie, iż kraj nasz na podobne ze strony państwa uwzględnienie zasługuje, jak kraje przedalpejskie i gdy tamże państwo samych datków konkurencyjnych za spółki wodne bez udziału kraju pół miliona zapłaciło i nam też dla wyjątkowo srodze nawidzonej okolicy wyjątkowa państwowa pomoc należałaby się choć w skromnym rozmiarze powyżej wymienionej kwoty 22.128 zł., a zatem w całości ze skarbu państwa. Do tego samego wniosku prowadził i względ na fundusz krajowy tak znacznymi wydatkami milioracyjnymi dziś już obciążony a w przyszłości więcej jeszcze obciążący się mający.

Niemniej po bliższem zastanowieniu się przyszła komisya do zapatrywań zgodnych z wnioskami Wydziału kraj.: Zdaniem jej okolica, o której mowa, potrzebuje ratunku szybkiego. Stan własności ziemskiej w tej okolicy znacznej a nie na korzyść żywiołu narodowego ulega zmianie, a to skutkiem powtarzających się klęsk. Jeśli spekulanci biedę wyzyskują, znaczną część tych gruntów nabędą a potem korzystać będą z uchwalonych dla tej okolicy melioracyj, komisya sądzi, iż nie stanie się zadość życzeniom Wys. Izby i całego kraju. Wezwanie do rządu o pomoc wyłącznie państwową jeśli skutek osiągnie, co wątpliwem, to zapewne nie bez targów i stratą czasu, a tymczasem potrzeba wciągnie mieszkańców tej okolicy w lichwiarskie długi, których już tylko procenta spóźnione pomoc państwowa opłaci. W obec tego względu, a w przekonaniu, iż Rząd uznając gotowość Reprezentacyi kraju pospieszy ze swej strony z żadaną pomocą, komisya gospodarstwa krajowego przedstawia Wysokiej Izbie zgodnie z Wydziałem krajowym wnioski, a tylko w punkcie I. lepiej oddające myśl tak obecnego jak i sprawozdania Wydziału kraj. przez to, iż subwencya tyczy tylko gmin i obszarów dworskich na prawym brzegu Łęgu położonych a do jego regulacyi konkurujących, — mianowicie:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyznaje konkurującym do regulacyi Łęgu gminom i obszarom dworskim, na prawym brzegu Łęgu położonym, które dotknięte zostały w r. 1888 powodzią zatorową Sanu, zapomogę bezwrotną na częściowe pokrycie datków konkurencyjnych do wysokości 7.376 zł. pod warunkiem, jeżeli c. k. Rząd udzieli na ten cel ze skarbu państwa bezwrotnej subwencji w kwocie 14.752 zł.

II. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na cel powyższy kredyt dodatkowy na r. 1889. w kwocie 7.376 zł.

Lwów dnia 17. Stycznia 1889 r.

Przewodniczący:

Wodzicki.

Sprawozdawca:

J. Popiel.